

ὄροπεδίω, ἔλαβε τὸ τῆς Πελασγιώτιδος, δανειθεῖσα αὐτὸ ἀπὸ τοῦς γένους κατοίκους τῆς, ὧν τὰ σμήνη διεσπορήθησαν εἰς τὰ Τέμπη, καὶ ἐπὶ τῶν λόφων τῆς Μαγνησίας. Τότε τὸ ἐπώνυμον Αἰολίς (1), τὸ ὁποῖον ἔφερε πιθανῶς ἅπασα ἡ σειρὰ τῆς Οἴτης, καὶ Ξεινία τὸ ὁποῖον καὶ νῦν διασώζεται ὡς ὄνομα τῆς πλησιοχώρου κοιλάδος τῆς Ξεινίας λίμνης (2), ἀπεσβέθησαν διὰ τοῦ ὀνόματος Θεσσαλία, ἐπιβληθέντος αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Θεσσαλοῦ, ἀρχηγοῦ στίφους Θεσπρωτῶν ἢ Πειρωτῶν. (3) οὐδὲν ἦντιν ὅμως διεφύλαξεν εἰς τὰς ὑποδιαίρεσεις τῆς, τὰ ὀνόματα τῆς Φθιώτιδος, τῆς Ἔστιας ὠτιδος τῆς Θεσσαλιώτιδος καὶ τῆς Πελασγιώτιδος.

Ὁ Λουκανός, ἐμφυσῶν τὴν ἐπικὴν σάλπιγγά του ἐξυμνεῖ τὴν μυθολογικὴν καταγωγὴν τῆς Θεσσαλίας περιλαμβάνων εἰς τὴν ἑκτασίαν τῆς, ἐκτός τοῦ Πηνειοῦ, τὰς πεδινὰς χώρας τοῦ Ἀχελώου, τοῦ Εὐήρου καὶ τὰς μέχρι τῶν Θερμοπυλῶν ἐκτεινομένης κοιλάδος. Ἀλλ' ἡ περιγραφή του ποιητικὴ μάλλον ἢ ἀκριβής· δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰς τῶν γεωγράφων, οἵτινες θέτουσιν ὄριον τῆς ἐπαρχίας ταύτης, πρὸς βορρᾶν μὲν τὸ ὄρος Ὀλυμπον τὴν Πίνδον πρὸς δυσμὰς πρὸς μεσημβρίαν τὸ ὄρος τῆς Οἴτης, τῆς σκιαγραφούσης παραλλήλως μὲ τὸν Ὄρθρον τὴν κοιλάδα τῆς Ἰπάτης, ἣν διαβρέχει ὁ Σπερχεῖς μὲ τὰ διαυγῆ ὕδατά του, καὶ πρὸς ἀνατολάς, τὴν σειρὰν τοῦ Πηλίου. Μετὰ τοῦς ἡρωϊκοῦς δὲ χρόνους, ἐκ τῶν ὄρων τούτων ἐξῆλθον οἱ Ἀχαιοὶ, οἱ δῶσαντες τὸ ὄνομα τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐξυμνηθέντας ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου· οἱ Αἰτωλοὶ, υἱοὶ τοῦ Ἑλλήνος καὶ ἀδελφοὶ τῶν Δωριέων ἐξ ὧν κατήγοντο οἱ ἄγριοι Λακεδαιμόνιοι καὶ ἄλλα ἰσχυρὰ τῆς Ἑλλάδος ἔθνη.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Θεσσαλία ἐσχημάτιζε πέντε τμήματα, ὧν τὸ πρῶτον ἦτο ἐπώνυμον αὐτῆς καὶ συνώρειε πρὸς δυσμὰς μὲν μὲ τὴν Ἔστιασιώτιδα πρὸς ὄρειον δὲ μὲ τὴν Πελασγιώτιδα καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲ τὴν γραμμὴν τῆς Οἴτης. Ὁ Νικηφόρος Γρέγορας μετὰ μεγίστης ἀκριβείας ὁμιλεῖ περὶ τῆς χώρας ταύτης λέγων, « Αἴτιε γὰρ δυσχωρίαι τῶν ὄρων, οἷς ἡ φύσις πολλαχόθεν τὴν χώραν ὠχύρωσεν, ἀσφάλειάν τε καὶ θάρσος τοῖς ἔχουσι δίδωσι· τὰ τε φρούρια ἐπ' ὕψηλῶν ἰδρυμένα τῶν τόπων, ἀμύχανον ἡμῖν παρέξει τὴν πολιορκίαν· » καὶ τῷ-τι βλέπων τις τὸν τόπον τοῦτον κατανοεῖ πῶς ἐκάστη τῶν χωρῶν του, διὰ τὴν φύσιν τῆς θέσεώς τῆς, ἔμελλε νὰ σχηματίσῃ πλουθὴν αὐτονόμων πολιτειῶν. Οὕτω οἱ κατοικοῦντες τὰς καταφερεῖς τοῦ Ὄρθρου καὶ τοῦ Ἀκίθια, ἦσαν διηρημένοι εἰς 14 χώρας ἀνεξαρτήτους ἀλλήλων. Οἱ Φθιώται, οἱ Μυρμιδόνες, οἱ Μάγνητες καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἶχον χωριστοὺς νόμους καὶ ἔθιμα· τόνον δὲ ἦσαν ἀποκεχωρισμένοι ἀλλήλων ὥστε οἱ βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας ὑπεδούλωσαν ἠπονητὶ τὰς αὐτονομίας ταύτας, αἵτινες, οὐδεμίαν ἔχου-

σαι συγκέντρῳσιν ἕμενον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ κατακτητοῦ.

Ἐξακολουθοῦντες τὴν ἱστορίαν τῆς Θεσσαλίας βλέπομεν κατανηθῶσαν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν τὴν πῶσιν τοῦ Περέως καὶ ἀποτελέσασαν πρὸς τὸν χρόνον τὸ 17ον θῆμα τῆς αὐτοκρατορίας Βυζαντινῶν Καيسάρων, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐπιβλήσασαν τοῦ Ἰουλιανοῦ. Ἀντὶ δὲ τῶν πενήτηκοντα καὶ πέντε ἐτῶν εἶχεν ἐπὶ τοῦ καιροῦ τοῦ Πληνίου, μόλις ἡμεῖς μείναν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ὧν τὰ ὀνόματα φέρει εἰς τὸν κατάλογόν του Κωνσταντῖνος ἐπιφορογένητος. Τέλος καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐρημωθεῖσα ὑπὸ τῶν συμμαχοῦντων τοῦ βασιλεῖος Μόνι Φερβάρου καὶ τῶν Γάλλων στρατευμάτων, ἰδέσθη ἀπὸ τοῦς τελευταίους κατακτητῆς τῆς Τούρκου, τὸν τίτλον *sarğiac* τοῦ *Moula* καὶ τῆς *Trickkala* διαμένοντα ὑπὸ τὸ κράτος ἐνὸς βεζίρη.

Περιγράφων τὴν Θεσσαλίαν, τὴν ὑπὸ τὴν ἐπιτομήν τῆς Φθιώτιδος, τὸν προσφιλεῖς τόπον τοῦ Πηνειοῦ καὶ τὴν περιοχὴν τοῦ Ὀλύμπου, ὅστις ἐκαυτὸν εἶχε τὸ τῆς Δωδώνης μαντεῖον, ἀν δὲν περιγράφων τὴν μετ' ἀκριβοῦς ἐρεύνης ὡς τὴν Ἡπειρὸν δικαιολόγημα τὰ κολύματα ἄτινα πολλὰκις ἠσθησαν εἰς τὰς ἀναζητήσεις μου. Ὁ ἀναγνώστης χωρὶς νὰ τὸν εἰδοποιήσω, θέλει διακρίνει εὐαίεως ἀνῆκον εἰς τὸν παρατηρητὴν, ἀπὸ τὸ ἀμυραντικὸν ὅπερ μοι ἐχορηγήθη ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ μὲ ἀλλὰ τῶν ὁποίων αἱ ἰδέαι δὲν ἐσυμφωνοῦν εἰδικὰς μου. Κατὰ βάθος ἐξέτασα, ὡς ἔβλεπον, τὰ πόκεντρα μέρη, διὰ νὰ ἐξιχνιάσω τὰς πηγὰς τοῦ Ἀχελώου καὶ θὰ συμπληρώσω ἤδη τὴν εἰσαγωγὴν εἰσερχόμενος ἀπὸ τὸ στόμιον τοῦ Πηνειοῦ τῆς Θεσσαλίας, τὴν ὅποιαν ὁ ποταμὸς οὗτος κολλεῖται ἐν τῶν μὲν τὰ λυυδῶν ὕδατα του. Διὰ τὰς ἐπιτομὰς πλησιοχώρου τοῦ θερμαϊκοῦ κόπου, διέταξα τὸν σχεδιογράφου τὴν χώραν καὶ ἠρέσθη ἡ ἐπιτομή παρὰ τῶν ἄλλων εἰδήσεις, διότι ἡ ὑπόθεσις ταύτη μοι ἀπέκλειεν ἐπιμόνωσ τὴν εἰς τὴν χώραν εἰσοδόν.

—o—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ II.

Ὅδὸς ἀπὸ Μέντωβου εἰς Σταγοὺς Καλαβάριον. Ὅρισμὸς τῶν πηγῶν τοῦ Ἰνδῶνου. — Διὰ τὸν ποταμὸν Ζυγός. — Ζυγο-Χάρι. — Πηνειοῦ ἢ Σαλαμβριά. — Γενικὴ ἐπιτομή τῆς Θεσσαλίας. — Κατ' εἰκασίας θέσις τῆς Ἰπείρας καὶ τοῦ Εὐβοῦρου. — Ἀρχαῖα Σταγοὺς Καλαβάκα.

(1) Ἡροδ. βιβλ. I. κ. 56.

(2) Στράβ. βιβλ. IX. σ. 430, 437.

(3) Ὁ αὐτός.

Δι' ἰδίας σπουδῆς τῶν ὕψηλῶν τοῦ Πηνειοῦ ἐδιδάχθη νὰ γνωρίζω, ὑπὸ τὰ νέα ὀνόματα τῆς ἰδιαζούσης φυσιογνωμίας των, τὰς διαφόρους πηγὰς τοῦ ὄρους τούτου, αἵτινες παρέχουσι γέννη-